

References

1. Kolomiyets N.O., Voronkova A.A. Rol kredytnykh spilok v zabezpechenni kredytnymy resursamy silskohospodarski pidpryyemstva / N.O. Kolomiyets, A.A. Voronkova // Kharkivska derzhavna zooveterynarna akademiya [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://repository.vsau.org/getfile/1713.pdf>
2. Zakon Ukrainy «Pro kredytni spilky» – vid 0.12 2001 r. № 2908 III [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2908-14>
3. Pidsumky diyalnosti kredytnykh ustanov za 2014 rik [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://nfp.gov.ua/files/ks_2014.pdf
4. Olvinska Yu.O. Rol bankivskoho kredytuvannya u rozvytku maloho biznesu v Ukraini [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1206/1/Rol%20bankivskoho%20kredytuvannya%20u%20rozvytku%20maloho%20biznesu%20v%20Ukraini.Pdf>
5. Ahrokredytuvannya v Ukraini – yak tse? [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://vaks.org.ua/?menu=agrokredytuvannya_v_Ukraini

ДАНИ ПРО АВТОРА

Маліновська Ольга Ярославівна, к.е.н., доцент
Львівський національний університет ім. Івана Франка
вул. Коперніка, 3 м. Львів, 79005, Україна
e-mail: malinovska_o@ukr.net

ДАНИЕ ОБ АВТОРЕ

Малиновская Ольга Ярославовна, к.э.н., доцент
Львовский национальный университет им. Ивана Франко
ул. Коперника, 3 м. Львов, 79005, Украина
e-mail: malinovska_o@ukr.net

DATA ABOUT THE AUTHOR

Olga Yaroslavivna Malinovska, Ph.D., associate professor
Ivan Franko National University of Lviv
3, Copernicus St., Lviv, 79005, Ukraine
e-mail: malinovska_o@ukr.net

УДК 336.64

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Лук'яненко І.Г.,
Синельник В.В.

Предметом дослідження є теоретичні і практичні аспекти функціонування страхового ринку України.

Мета роботи полягає в аналізі сучасних тенденцій функціонування страхового ринку, виявленні напрямів і механізмів його подальшого реформування.

Методи дослідження. Проведене дослідження базується на використанні загальнонаукових методів, методів діалектики та економіко-статистичних методів.

Результати роботи полягають в тому, що на основі проведеного аналізу підсумків діяльності страхових компаній та узагальнення сучасних тенденцій функціонування страхового ринку України виявлено напрями подальшого реформування страхового ринку, запропоновано механізми підвищення ролі страхових компаній в сфері страхового захисту фізичних і юридичних осіб, збільшення обсягів інвестування в економіку країни, рекомендовано комплекс заходів стосовно забезпечення фінансової стійкості страховиків.

Галузь застосування результатів. Отримані результати сприяють розробці та прийнятті рішень у сфері управління діяльністю страхових компаній, державних органів регулювання і нагляду за страховою діяльністю.

Висновки. Досліджено сучасні тенденції функціонування страхового ринку України, показано ключові проблемні аспекти діяльності страхових компаній, що стримують їх розвиток, запропоновано напрями вдосконалення умов функціонування страховиків і практичні заходи стосовно розвитку страхової галузі в економіці країни.

Ключові слова: страховий ринок, страхова компанія, фінансова стійкість, платоспроможність, споживачі страхових послуг.

**СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ
И НАПРАВЛЕНИЯ РЕФОРМИРОВАНИЯ СТРАХОВОГО РЫНКА УКРАИНЫ**

Лукьяненко И.Г.,
Синельник В.В.

Предметом исследования являются теоретические и практические аспекты функционирования страхового рынка Украины.

Цель работы заключается в анализе современных тенденций функционирования страхового рынка, выявлении направлений и механизмов его дальнейшего реформирования.

Методы исследования. Проведенное исследование базируется на использовании общенаучных методов, методов диалектики и экономико-статистических методов.

Результаты работы заключаются в том, что на основе проведенного анализа итогов деятельности страховых компаний и обобщение современных тенденций функционирования страхового рынка Украины выявлены

направлення дальнейшего реформирования страхового рынка, предложены механизмы повышения роли страховых компаний в сфере страховой защиты физических и юридических лиц, увеличение объемов инвестирования в экономику страны, рекомендуется комплекс мер по обеспечению финансовой устойчивости страховщиков.

Область применения результатов. Полученные результаты способствуют разработке и принятию решений в сфере управления деятельностью страховых компаний, государственных органов регулирования и надзора за страховой деятельностью.

Выводы. Исследованы современные тенденции функционирования страхового рынка Украины, показано ключевые проблемные аспекты деятельности страховых компаний, сдерживающих их развитие, предложены направления совершенствования условий функционирования страховщиков и практические меры по развитию страховой отрасли в экономике страны.

Ключевые слова: страховой рынок, страховая компания, финансовая устойчивость, платежеспособность, потребители страховых услуг.

CURRENT TRENDS AND DIRECTIONS REFORMS OF INSURANCE MARKET IN UKRAINE

Lukianenko I. H.
Sinelnik V.V.

The subject of the research is theoretical and practical aspects of the insurance market of Ukraine.

The purpose of this article is to analyze the current trends of functioning of the insurance market, to identify trends and mechanisms of further reform.

Methods and methodology of research. The article is based on the use of scientific methods, dialectic methods, economic and statistical methods.

The results. There are an analysis of the results of the insurance operation of insurance companies and summarized current trends functioning of the insurance market of Ukraine. This article also revealed areas for further reform of the insurance market and the mechanisms enhance the role of insurance companies in the field of insurance protection for individuals and businesses in order to increase investment in the economy.

The scope of the results. The results can be used in the development and decision-making in the management of insurance companies, government regulation and supervision of insurance activities.

The conclusions. The article contains description of current trends in the insurance market of Ukraine and the key problematic aspects of insurance companies that hinder their development. Also suggested areas of improvement conditions of the functioning the insurers and practical steps regarding the development of the insurance industry in the economy.

Key words: insurance market, insurance company, financial stability, solvency of insurers, consumers of insurance services.

Вступ. В умовах значної трансформації соціально-економічних відносин в Україні страховий ринок відіграє одну з ключових ролей у забезпеченні захисту майнових інтересів фізичних і юридичних осіб та у довгостроковому інвестуванні в реальний сектор економіки. Це обумовлює необхідність розвитку і вдосконалення підходів до аналізу функціонування страхового ринку, виявлення напрямів забезпечення розвитку страхової сфери, реалізації заходів стосовно забезпечення довгострокової фінансової стійкості страхових компаній [1]. Серед актуальних питань діяльності державних органів влади слід виділити такі: створення рівних умов для ведення страхової діяльності фінансовими установами з високим рівнем платоспроможності та фінансової стійкості, формування платоспроможного попиту на фінансові послуги, забезпечення високого ступеня довіри інвесторів і споживачів до фінансового ринку та його прозорості функціонування.

Ступінь дослідження даної проблеми вченими. Вагомі наукові та практичні аспекти функціонування страхового ринку України та його напрями розвитку представлені у працях таких вітчизняних вчених-економістів і практиків як: Н.М. Внукова, С.В. Волосович, О.О. Гаманкової, О.М. Залетова, І.Г. Лук'яненко, О.В. Козьменко, Л.В. Новошинська, С.С. Осадця, Р.В. Пікус, І.О. Школьник та ін. Серед зарубіжних вчених, які досліджували питання розвитку та реформування страхового ринку слід відмітити роботи М. Арена, С. Томсон, Е. Моссіалос, М. Калабрія та ін.

Зокрема, сучасні напрями розвитку страхового та перестрахового ринків світу і України через перспективні й інноваційні для вітчизняних умов види страхування, взаємозалежності страхового ринку і циклічного розвитку економіки достатньо глибоко висвітлені у наукових працях О.В. Козьменко [2].

Теоретико-методологічне обґрунтування значення і місця страхування у кредитній сфері та розкриття факторів, які впливають на функціонування даної сфери: формування платоспроможного рівня суспільного добробуту, функціонування правової, організаційної та кадрової складових інституційного забезпечення ринку кредитного страхування, здійснює у своїх дослідженнях С.В. Волосович [3].

Л.В. Новошинська проводить висвітлення сутності позиціонування інституційних інвесторів на ринку фінансових послуг з використанням маркетингового методу декомпозиції. У роботі вченої дістало подальшого розвитку узагальнення теоретичної складової фінансового маркетингу з систематизацією закономірностей розвитку та взаємодії інституційних інвесторів, інноваційних принципів і логіки їх маркетингової діяльності на фінансовому ринку [4].

Р.В. Пікус і Г.І. Олійник поряд з питаннями теоретико-методологічних засад взаємодії банків і страхових компаній виділяють такий перспективний напрям розвитку ринку фінансових послуг, як сегмент банкострахування, в основі якого покладено фінансовий супермаркет [5].

У даному контексті слід зазначити наукові дослідження, які були проведені у різних країнах, що присвячені питанням функціонування страхового ринку і його взаємозв'язок з економічним зростанням економік країн [6, 7, 8].

Разом з цим, багатогранність питань, пов'язаних з реалізацією на практиці напрямів розвитку страхового ринку України і забезпечення довгострокової фінансової стійкості страхових компаній зумовлюють необхідність проведення подальших наукових досліджень. У першу чергу, це обумовлено швидкою зміною умов ведення діяльності страхових компаній та виникненням нових факторів впливу на функціонування страхового ринку України, які не могли бути врахованими у попередніх наукових дослідженнях.

Предметом дослідження є теоретичні і практичні аспекти функціонування страхового ринку України.

Мета дослідження полягає в поглибленому аналізі сучасних тенденцій функціонування страхового ринку, виявленні напрямів і механізмів його подальшого реформування.

Мета дослідження зумовила постановку і вирішення таких основних завдань:

ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ, КРЕДИТ

- 1) аналіз показників та умов діяльності страхових компаній в Україні;
- 2) виявлення напрямів і механізмів реформування страхового ринку;
- 3) розробка заходів забезпечення довгострокової фінансової стійкості страхових компаній.

Методи та методологія дослідження. У дослідженні використано загальнонаукові, діалектичний та економічно-статистичні методи при оцінці сучасних тенденцій функціонування страхового ринку та визначенні його подальшого реформування. Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці вітчизняних та закордонних вчених-економістів, матеріали періодичних видань та ресурси Інтернету.

Постановка проблеми. Сучасні суспільно-економічні відносини потребують пошуку нових напрямів і засобів вирішення проблем аналізу та оцінювання економічних процесів для створення умов стрімкого розвитку ринку страхових послуг, а також пошуку і реалізації напрямів реформування страхового ринку України.

Результати дослідження. Страховий ринок України характеризується постійними змінами основних показників діяльності страхових компаній залежно від загальної економічної ситуації в країні та змін нормативно-правових актів, які регулюють відносини у сфері страхування.

Основні показники функціонування страхового ринку та його динаміка представлені в таблиці 1.

Таблиця 1. Основні показники діяльності страхових компаній України за 2010 – I півріччя 2015 рр.*

Показники	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	I півріччя 2014 р.	2014 р.	I півріччя 2015 р.
Кількість зареєстрованих страховиків	456	442	414	407	400	382	374
з них: компанії зі страхування життя	67	64	62	62	58	57	52
Обсяг сплачених статутних капіталів, млн. грн.	14 429,2	14 091,8	14 579,0	15 232,5	14 904,5	15 120,9	14 543,6
Сформовані страхові резерви, млн. грн.	11 371,8	11 179,3	12 578,0	14 435,7	13 802,9	15 828,0	16 246,5
резерви зі страхування життя	2 185,2	2 663,8	3 222,6	3 845,8	4 626,0	5 306,0	6 011,1
технічні резерви	9 186,6	8 515,5	9 355,0	10 589,9	9 176,9	10 522,0	10 235,4
Чистий прибуток/збиток, млн. грн.	1 235,4	4 287,8	6 049,6	5 718,6	2 643,1	3 215,1	2 238,1
Чисті страхові премії, млн. грн.	13 327,7	17 970,0	20 277,5	21 551,4	8 719,4	18 592,8	10 831,2
Чисті страхові виплати, млн. грн.	5 885,7	4 699,2	4 970,0	4 566,6	2 356,9	4 893,0	2 985,4
Рівень чистих страхових виплат	44,2%	26,2%	24,5%	21,2%	27,0%	26,3%	27,6%

* Джерело: побудовано авторами на основі [9]

З аналізу результатів діяльності страхових компаній в Україні, наведених в табл. 1, можна зробити такі висновки:

1) обсяг сплачених статутних капіталів страхових компаній, як одного із складових факторів фінансової стійкості [10, с. 58], за 2013 – 2014 рр., помітно збільшився у порівнянні з 2010 – 2012 рр., перш за все, це зумовлено прагненням компаній забезпечити власну платоспроможність та виконувати вимоги законодавства в даній сфері;

2) зменшення кількості страхових компаній до 374 (станом на 30.06.2015), обумовлене застосуванням заходів впливу Нацкомфінпослуг до страховиків за порушення вимог діяльності у сфері фінансових послуг. Слід зазначити, що перманентно на страховому ринку основну частку валових страхових премій (близько 93,4% від загальних), за договорами страхування іншими, ніж страхування життя, акумулюють 100 страхових компаній, а 98,7% частки зібраних страхових премій за договорами страхування життя належить 20 страховикам [11, с. 5];

3) збільшення страхових резервів за підсумками 2014 року та I півріччя 2015 року у порівнянні з аналогічними періодами попередніх років є наслідком збільшення резервів довгострокових зобов'язань за договорами страхування життя. Кількість страхувальників які уклали договори страхування життя постійно збільшується і станом на 30.06.2015 їх кількість становить 4,6 млн. громадян, тобто 10,7% населення України;

4) прибуток страхових компаній за 2014 рік зменшився на 43,8% у порівнянні з 2013 роком. Дана ситуація пояснюється негативними економічними явищами які відбулися в країні, а саме: інфляція, девальвація національної валюти, зменшення території покриття страховими послугами в результаті військових дій на сході України та анексії Автономної Республіки Крим. Зазначені події безпосередньо вплинули на зменшення обсягу страхових премій за підсумками 2014 року на 13,7% (до 18 592,8 млн грн.);

5) страхові виплати за останні чотири роки залишаються на одному рівні з незначним коливанням.

За підсумками 2014 року Україна посіла 57 місце за обсягом зібраних валових страхових премій у світі (2,2 млрд. USD), узагальнена інформація наведена у таблиці 2. Частка українського страхового ринку в сукупному обсязі світових страхових премій становила 0,05% [12, с. 36].

Таблиця 2. Обсяг страхових премій у світі за 2013 та 2014 рр.* (млн доларів США)

Позиція у світі	Країна	2013 р.		2014 р.		Частка валових страхових премій у ВВП
		Валові страхові премії	Валові страхові премії	в т.ч. страхові премії із страхування життя	в т.ч. страхові премії з ризикових видів страхування	
1	США	1 254 776	1 280 443	528 221	752 222	7,3%
2	Японія	498 003	479 762	371 588	108 174	10,8%
3	Великобританія	325 675	351 266	235 321	115 945	10,6%
4	КНР	280 119	328 439	176 950	151 489	3,2%
5	Франція	257 444	270 520	172 761	97 759	9,1%
6	Німеччина	247 725	254 644	118 475	136 169	6,5%
7	Італія	168 852	194 735	145 292	49 443	8,6%
8	Південна Корея	145 867	159 515	101 572	57 943	11,3%
9	Нідерланди	99 437	95 956	21 855	74 101	11,0%
...						
57	Україна	3 586	2 249	181	2 068	1,7%
	Всього у світі	4 593 632	4 778 248	2 654 549	2 123 699	6,2%

* Джерело: побудовано авторами на основі [12]

Зазначимо, що глобальний страховий ринок за підсумками 2014 року показав зростання за обсягом зібраних страхових премій на 3,7% (до 4 778 млрд доларів США), у порівнянні з 2013 роком. Страхові премії сектору страхування життя у 2014 році зросли на 4,3% (до 2 655 млрд доларів США) після падіння на 1,8% в 2013 році, і зростання страхових премій у ризиковому секторі страхування прискорилось до 2,9% (до 2 124 млрд доларів США) з 2,7% – у 2013 році. Зростаючі тенденції розвитку глобального страхового ринку спричинено в значній мірі завдяки економічно розвиненим країнам [12, с. 7].

Стан розвитку страхового ринку України ще не відповідає рівню країн Європейського Союзу, про що свідчить показник частки страхових платежів у ВВП. Так, частка валових страхових премій за 2014 рік у відношенні до ВВП становила 1,7%, що на 0,3 в.п. менше у порівнянні з 2013 роком. Це значно нижче в порівнянні з аналогічними показниками економічно розвинених країн, де відповідний показник становить 7–11%, що свідчить про наявність значного потенціалу для розвитку страхового ринку і перспективи збільшення позитивного впливу на економічні відносини в економіці України [11, с. 1].

Структура страхових премій і страхових виплат в Україні за 2010 – I півріччя 2015 рр. представлені в таблиці 3.

Таблиця 3. Структура страхових премій та страхових виплат за 2010 – I півріччя 2015 рр.*

Показники	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	I півріччя 2014 р.	2014 р.	I півріччя 2015 р.
Чисті страхові премії, млн. грн., з них:	13327,7	17970,0	20277,5	21551,4	8719,4	18592,8	10831,2
від страховальників-фізичних осіб	6171,1	7478,7	8900,3	10267,5	4368,8	9519,9	4593,0
від страховальників - юридичних осіб (крім перестраховальників)	7156,6	10491,3	11377,2	11283,9	4350,6	9072,9	6238,2
Чисті страхові виплати, млн. грн., з них:	5885,7	4699,2	4970,0	4566,6	2356,9	4893,0	2985,4
страховальникам-фізичним особам	2436,4	2210,6	2469,8	2637,5	1381,1	2862,6	1609,9
страховальникам-юридичним особам (крім перестраховальників)	3449,3	2488,6	2500,2	1929,1	975,8	2030,4	1375,5
Рівень загальних чистих страхових виплат, %	44,2%	26,2%	24,5%	21,2%	27,0%	26,3%	27,6%
Рівень страхових виплат фізичним особам, %	39,5%	29,6%	27,7%	25,7%	31,6%	30,1%	35,1%
Рівень страхових виплат юридичним особам (крім перестраховальників), %	48,2%	23,7%	22,0%	17,1%	22,4%	22,4%	22,0%

* Джерело: побудовано авторами на основі [9]

Згідно з даними табл. 3, впродовж 2010 – 2013 рр. обсяги страхових премій, що надходили страховим компаніям від фізичних осіб та юридичних осіб (крім перестраховальників) продовжували збільшуватися, і лише в 2014 році скоротилися. Частка страхових платежів від фізичних осіб у структурі страхових платежів протягом 2010 – 2013 рр. становила не більше 47,6%, а за підсумками 2014 року тенденція змінилася і даний показник становив 51,2%. У структурі страхових платежів від фізичних осіб за видами страхування найбільша питома вага належить таким видам страхування: страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, страхування життя, страхування наземного транспорту (КАСКО). У структурі страхових платежів від юридичних осіб за видами страхування найбільша питома вага належить таким видам страхування: страхування майна, страхування фінансових ризиків, страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ, страхування вантажів та багажу.

За останні роки на ринку ризикових видів страхування лідируючі позиції за обсягом страхових премій посідають такі компанії: «Кремінь», «АХА Страхування», «Уніка», «Арсенал страхування», «Інго Україна», «Українська страхова група», «Провідна», «Альфа страхування», «АСКА», як це зазначено в таблиці 4. У сегменті страхування життя за зібраними страховими преміями перші позиції належать таким компаніям: «Уніка життя», «Мет Лайф», «Ренесанс життя», «Страхова компанія ТАС», «АСКА-Життя», «Граве Україна страхування життя», «PZU Україна страхування життя», «Ейгон Лайф Україна», узагальнена структура яких наведена на рис. 1.

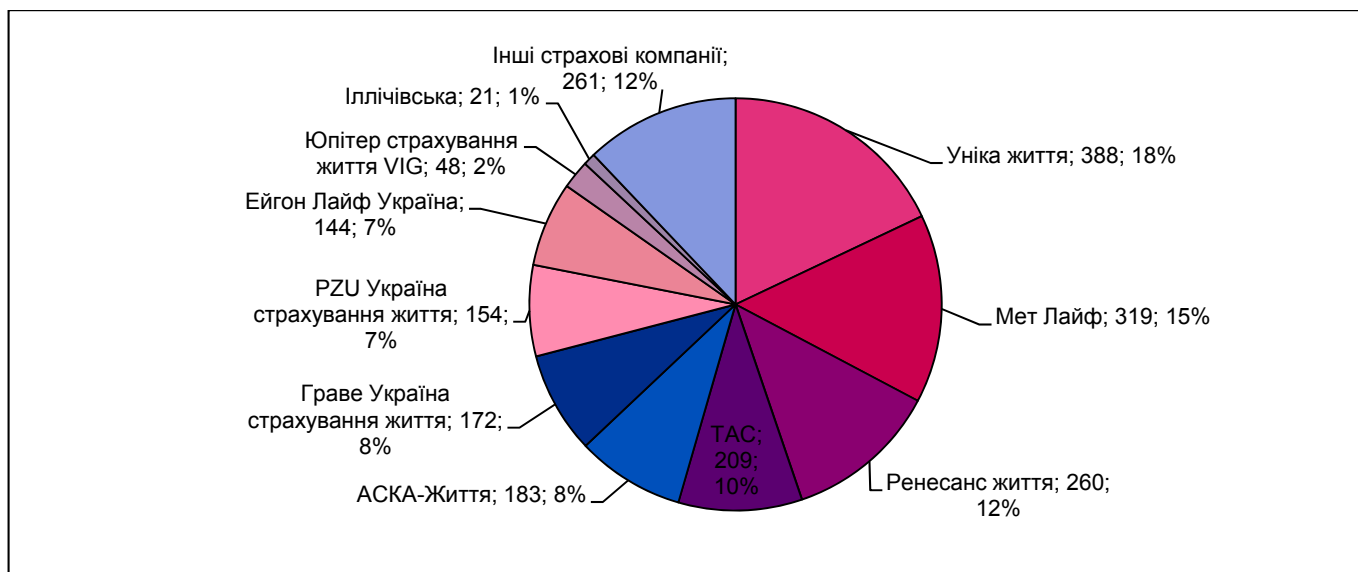

Рисунок 1. Страхові платежі страхових компаній зі страхування життя та їх частка ринку, за підсумками 2014 року (млн грн.).

* Джерело: побудовано авторами на основі [13]

ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ, КРЕДИТ

Загалом, як показує аналіз інформації, наведений в таблицях 3-4, у структурі страхових виплат починаючи з 2013 року більше половини страхових виплат отримані фізичними особами. Основна частина таких страхових виплат здійснена за договорами страхування наземного транспорту (КАСКО), страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, медичного страхування.

Таблиця 4. Показники діяльності страхових компаній з найбільшою часткою ринку з ризикових видів страхування за 2013, 2014 рр.*

№ з/п	Компанії	Валові страхові премії, млн грн.		Рівень страхових виплат		Частка на ринку ризикових видів страхування	
		2013	2014	2013	2014	2013	2014
1	Кремінь	1 971	1 737	1,1%	3,6%	8,3%	7,7%
2	АХА Страхування	783	758	48,6%	49,3%	3,3%	3,4%
3	Уніка	589	744	43,3%	43,9%	2,5%	3,3%
4	Арсенал страхування	637	627	20,6%	20,3%	2,7%	2,8%
5	Інго Україна	631	581	45,9%	50,1%	2,7%	2,6%
6	Українська страхова група	505	556	44,7%	56,7%	2,1%	2,5%
7	Провідна	562	529	49,4%	54,9%	2,4%	2,4%
8	Альфа страхування	586	522	20,7%	24,5%	2,5%	2,3%
9	АСКА	614	505	27,2%	43,8%	2,6%	2,2%
10	PZU Україна	404	504	32,6%	33,4%	1,7%	2,2%
11	TAC Страхова група	396	426	44,1%	41,4%	1,7%	1,9%
12	Альянс	417	298	2,8%	3,8%	1,8%	1,3%
	Інші страхові компанії	15 613	14 662	14,8%	15,9%	65,9%	65,3%
	Всього	23 708	22 448	19,0%	21,5%	100,0%	100,0%

* Джерело: побудовано авторами на основі [13]

У структурі страхових виплат юридичним особам (крім перестраховальників) найбільше страхових відшкодувань здійснено за такими видами страхування: автострахування, медичне страхування, страхування майна, страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ.

Проведений аналіз існуючих теоретичних та емпіричних досліджень показує, що серед ряду факторів, які стримують розвиток ринку страхових послуг вагомими є:

- 1) відсутність надійних інвестиційних інструментів, а також відсутність гарантій збереження та повернення вкладених коштів страхових компаній;
- 2) низька купівельна спроможність населення;
- 3) необізнаність фізичних осіб про особливості фінансових послуг страхових компаній;
- 4) велика кількість страхових компаній з низьким рівнем капіталізації;
- 5) несприятливе податкове законодавство [14, с. 43];
- 6) повільні темпи ринкової трансформації та реструктуризації реального сектора економіки;
- 7) значна частка тіньової економіки;
- 8) збиткова діяльність більшості підприємств і приховані монополні утворення [15, с. 2];
- 9) девальвація національної грошової одиниці та інфляція;
- 10) зростання вартості позикових коштів у банках, згорання інвестиційних програм іноземними інвесторами та низька кредитна активність банків.

Страхові компанії відіграють ключову роль у забезпеченні стабільних довгострокових інвестицій для управління стійким зростанням економіки країни. Тому, завданнями діяльності державних органів управління є створення умов для постійного розвитку страхових компаній, як довгострокових інституційних інвесторів у країні. У даному контексті, нормативно-правова база є важливою основою для балансу інтересів між страховими компаніями, державними органами нагляду та споживачами фінансових послуг, а також забезпечення визначеності і стабільності у підвищенні конкурентоспроможності.

Як вже зазначалося у попередніх дослідженнях, забезпечення фінансової стійкості та розвитку суб'єктів господарювання у короткостроковому та довгостроковому періодах є важливою умовою стабілізації фінансової системи України в посткризовий період [10, с. 58].

У зв'язку з цим, серед необхідних передумов зростання ринку страхових послуг слід виділити такі фактори:

- 1) підвищення доходів населення, що спонукатиме до збільшення заощаджень і в результаті спрямування їх у різні фінансові інструменти, зокрема страхові продукти;
- 2) нормативно-правове середовище, зокрема:
 - побудова дієвої системи державного нагляду за діяльністю страхових компаній щодо виконання взятих ними зобов'язань перед страхувальниками;
 - забезпечення наглядових органів достатнім рівнем людських та фінансових ресурсів для виконання завдань регулювання і нагляду за діяльністю фінансових установ;
 - підвищення прозорості діяльності страхових компаній та регулюючих органів;
- 3) реформування систем соціального захисту, що включає:
 - реформування пенсійної системи, запровадження загальнообов'язкового медичного страхування, передача функцій сфери загальнообов'язкового державного соціального страхування до страхових компаній [16];
- 4) підвищення фінансової грамотності населення, проведення кампаній з інформування громадськості стосовно основних аспектів страхових продуктів;
- 5) створення надійних баз даних для можливості проведення якісних розрахунків страхових тарифів.

Міжнародний досвід показує, що розвиток страхового ринку відбувається за умов використання всеохоплюючого і скоординованого підходу до лібералізації фінансового сектора та проведення операцій з капіталом [17, с. 159].

Так, європейські страхові та перестрахові компанії прагнуть до прибуткового зростання власної діяльності удосконалюючи існуючі бізнес-моделі, власні інвестиційні стратегії, асортимент продукції, бізнес-процеси і операційні структури [18, с.27]. На думку західних експертів для успішного ведення бізнесу страхові компанії повинні здійснити такі заходи:

- 1) реорганізувати і спростити організацію ведення бізнесу (бізнес-модель);
- 2) швидко адаптуватися до змін у нормативно-правовому середовищі;
- 3) акцентувати увагу на цільових сегментах ринку продажу страхових продуктів;
- 4) здійснити перегляд інвестиційної стратегії;
- 5) розробити цифрові платформи з метою розширення клієнтської бази;
- 6) оперувати базами даних і розширеною аналітикою щодо актуальної інформації стосовно страхових випадків

різних видів страхування [17, с.35].

З метою забезпечення довгострокової фінансової стійкості страхових компаній слід реалізувати наступні заходи:

- 1) прийняти проект Закону України «Про Фонд гарантування страхових виплат за договорами страхування життя»;
- 2) прийняття проекту Закону України «Про страхування» (нова редакція);
- 3) розширити перелік страхових послуг, у зв'язку з новими видами ризиків (інформаційні ризики, страхування експортних контрактів, ризик безробіття в результаті ліквідації підприємства тощо);
- 4) розглянути можливість використання страховими компаніями у власній діяльності інструментів асистенсу, франчайзингу та аутсорсингу.

Висновки. Отже, страхові компанії є важливим компонентом фінансового сектора і виступають значними фінансовими посередниками та інвесторами в економіці країни. На сьогодні ринок страхових послуг в умовах негативних макроекономічних процесів, таких як девальвація, інфляція, скорочення виробництва, погіршення ділової активності підприємств, характеризується зменшенням кількості страхових компаній, зменшенням обсягу страхових платежів і збільшенням сформованих страхових резервів. Вищезгадані трансформації на страховому ринку України вимагають прийняття своєчасних рішень стосовно заходів спрямованих на підвищення довгострокової фінансової стійкості страхових компаній використовуючи кращий досвід європейських країн, виваженої державної політики стимулювання розвитку страхового ринку, а не значних ускладнень ведення страхової діяльності. Серед першочергових заходів слід здійснити прийняття розроблених законопроектів стосовно діяльності страховиків, що значно посилить довіру споживачів фінансових послуг до фінансового ринку та вдосконалим механізми забезпечення довгострокової фінансової стійкості фінансових установ. У забезпеченні динамічного розвитку фінансового сектору важливо створити умови для вільного руху капіталу (зняти адміністративні обмеження, запроваджені у зв'язку із кризою), запровадити податкове стимулювання розвитку інструментів фінансового сектору (шляхом зменшення рівня оподаткування страхових виплат і викупних сум), посилити координацію між регуляторами фінансового сектору, збільшувати капіталізацію страхових компаній разом із зменшенням ризиків, пов'язаних з їх діяльністю. Позитивний вплив на розвиток страхового сектору матиме виважена політика гармонізації законодавства України із нормативно-правовою базою Європейського Союзу у сфері страхових відносин, зокрема поступова імплементація європейських механізмів та нормативів функціонування систем управління капіталом страхових компаній на основі оцінки ризиків та методик розрахунку необхідного обсягу капіталу для покриття непередбачених витрат внаслідок впливу негативних внутрішніх і зовнішніх ризиків.

Перспективами подальших наукових досліджень у даній сфері є: проведення пошуку можливих механізмів забезпечення стабільної довгострокової співпраці між страховими компаніями, фізичними особами та суб'єктами підприємницької діяльності у різних сферах економічних відносин країни.

Список використаних джерел

1. Сінельник В.В. Роль та місце ризик-менеджменту у забезпеченні фінансової надійності страхових компаній / В.В. Сінельник // Наукові записки НаУКМА. – 2013. – Т. 146: Економічні науки. – С. 86–90.
2. Козьменко О. В. Нові вектори розвитку страхового ринку України: Н 73 монографія / [О. В. Козьменко, С. М. Козьменко, Т. А. Васильєва та ін.; кер. авт. проекту д.е.н., проф. О. В. Козьменко]. – Суми: Університетська книга. – 2012. – 315 с.
3. Волосович С.В. Страхування ризиків кредитної сфери [Текст]: монографія / С.В. Волосович // Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К.: Київ. нац. екон.-торг. ун-т, 2013. – 387 с.
4. Новошинська Л.В. Маркетинг фінансових послуг інституційних інвесторів [Текст]: монографія / Л. В. Новошинська // О.: Пальміра, 2013. – 311 с.
5. Пікус Р. В. Взаємодія страхових компаній і банків на ринку фінансових послуг України [Текст]: монографія / Р. В. Пікус, Г. І. Олійник; Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ: ЦП "Компринт", 2015. – 186 с.
6. Arena, M. Does insurance market promote Economic Growth? A cross-country Study for Industrialized and developing countries / M. Arena // Journal of Risk Insurance, - №75(4), - 2008. - pp. 921–946. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/9257/wps4098.pdf?sequence=1>
7. Su Ch. Tests for causality between insurance development and economic growth using asymptotic and panel bootstrap distributions / Chi-Wei Su, Hsu-Ling Chang, G. Pan // Economic Computation & Economic Cybernetics Studies & Research, Vol. 47 Issue 3, - 2013, p. 111.
8. Phutkaradze J. Impact of Insurance Market on Economic Growth in Post-Transition Countries / J. Phutkaradze // International Journal of Management and Economics (Zeszyty Naukowe KGŚ). - № 44, October–December 2014, pp. 92–105.
9. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. – Режим доступу: <http://www.nfp.gov.ua>.
10. Лук'яненко І. Г. Методи стрес-тестування фінансової стійкості підприємств України / І.Г. Лук'яненко // Бізнес Інформ. – № 11. – 2013. – С. 57 – 64.
11. Підсумки діяльності страхових компаній України за 2014 рік, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nfp.gov.ua>.
12. Report «World insurance in 2014: back to life», № 4. – 2015. Sigma, Swiss Re's website: www.swissre.com/sigma

13. Офіційний сайт журналу із страхування в Україні «Фориншурер». – <http://forinsurer.com/>
14. Приступа Л.А. Проблеми та перспективи розвитку ринку страхування життя в Україні/ [Л.А. Приступа, О.В. Ільєва] // матеріали міжнар. наук.-практ. конф. [«Перспективи розвитку фінансової системи: економічні та інноваційні аспекти»], (30–31 травня 2014 р., м. Дніпропетровськ) / Наукова економічна організація «Перспектива». – Дніпропетровськ, 2014. – С. 43–46.
15. Нікітчйна О. В. Роль та значення страхового ринку в умовах ринкової трансформації / О. В. Нікітчйна// Економіка. Управління. Інновації. – № 2 (2). – 2009. – С. 7.
16. Модернізація системи соціального страхування в Україні. Аналітична доповідь / Національний інститут стратегічних досліджень. – К.: 2014. – С.38.
17. Zheng W. China's insurance industry: reform, opening and development / W. Zheng // United Nations Conference on Trade and Development: "Trade and development aspects of insurance services and regulatory frameworks". – New York, Geneva, 2007. – P. 153 – 198.
18. Global insurance outlook 2014 // Ernst & Young Global Limited, 2014. – P. 78 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-2014-global-insurance-outlook/\\$FILE/EY-2014-Global-insurance-outlook.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-2014-global-insurance-outlook/$FILE/EY-2014-Global-insurance-outlook.pdf)

References

1. Sinel'nik V.V. Rol' ta mistse ryzyk-menedzhmentu u zabezpechenni finansovoyi nadiynosti strakhovykh kompaniy / V.V. Sinel'nik // Naukovi zapysky NaUKMA. – 2013. – Т. 146: Ekonomichni nauky. – S. 86–90.
2. Koz'menko O. V. Novi vektory rozvytku strakhovoho rynku Ukrainy: N 73 monohrafiya / [O. V. Koz'menko, S. M. Koz'menko, T. A. Vasylyeva ta in.; ker. avt. proektu d.e.n., prof. O. V. Koz'menko]. – Sumy: Universytet's'ka knyha. – 2012. – 315 s.
3. Volosovych S.V. Strakhuvannya ryzykiv kredytnoyi sfery [Tekst]: monohrafiya / S.V. Volosovych // Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t. – К.: Kyiv. nats. ekon.-torh. un-t, 2013. – 387 s.
4. Novoshyn's'ka L.V. Marketynh finansovykh posluh instytutsiynykh investoriv [Tekst]: monohrafiya / L. V. Novoshyn's'ka // O.: Pal'mira, 2013. – 311 s.
5. Pikus R. V. Vzayemodiya strakhovykh kompaniy i bankiv na rynku finansovykh posluh Ukrainy [Tekst]: monohrafiya / R. V. Pikus, H. I. Oliynyk; Kyiv's'kyi nats. un-t im. Tarasa Shevchenka. – Kyiv: TSP "Kompynt", 2015. – 186 s.
6. Arena, M. Does insurance market promote Economic Growth? A cross-country Study for Industrialized and developing countries / M. Arena // Journal of Risk Insurance, - №75(4), - 2008. - P. 921–946. [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/9257/wps4098.pdf?sequence=1>
7. Su Ch. Tests for causality between insurance development and economic growth using asymptotic and panel bootstrap distributions / Chi-Wei Su, Hsu-Ling Chang, G. Pan // Economic Computation & Economic Cybernetics Studies & Research, Vol. 47 Issue 3, - 2013, p. 111.
8. Phutkaradze J. Impact of Insurance Market on Economic Growth in Post-Transition Countries / J. Phutkaradze // International Journal of Management and Economics (Zeszyty Naukowe KGŚ). - № 44, October–December 2014, P. 92–105.
9. Ofitsiynnyy sayt Natsional'noyi komisiyi, shcho zdiysnyuye derzhavne rehulyuvannya u sferi ryнкiv finansovykh posluh. – Rezhym dostupu: <http://www.nfp.gov.ua>.
10. Luk"yanenko I. H. Metody stres-testuvannya finansovoyi stiykosti pidpryemstv Ukrainy / I.H. Luk"yanenko // Biznes Inform. – № 11. – 2013. – S. 57 – 64.
11. Pidsumky diyal'nosti strakhovykh kompaniy Ukrainy za 2014 rik, [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.nfp.gov.ua>.
12. Report «World insurance in 2014: back to life», № 4. – 2015. Sigma, Swiss Re"s website: www.swissre.com/sigma
13. Ofitsiynnyy sayt zhurnalu iz strakhuvannya v Ukraini «Forynshurer». – <http://forinsurer.com/>
14. Prystupa L.A. Problemy ta perspektyvy rozvytku rynku strakhuvannya zhyt'tya v Ukraini/ [L.A. Prystupa, O.V. Il'yeva] // materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf. [«Perspektyvy rozvytku finansovoyi systemy: ekonomichni ta innovatsiyni aspekty»], (30–31 travnya 2014 r., m. Dnipropetrovs'k) / Naukova ekonomichna orhanizatsiya «Perspektyva». – Dnipropetrovs'k, 2014. – S. 43–46.
15. Nikitchyna O. V. Rol' ta znachennya strakhovoho rynku v umovakh rynkovoyi transformatsiyi / O. V. Nikitchyna// Ekonomika. Upravlinnya. Innovatsiyni. – № 2 (2). – 2009. – S. 7.
16. Modernizatsiya systemy sotsial'noho strakhuvannya v Ukraini. Analitychna dopovid' / Natsional'nyy instytut stratehichnykh doslidzhen'. – К.: 2014. – S.38.
17. Zheng W. China"s insurance industry: reform, opening and development / W. Zheng // United Nations Conference on Trade and Development: "Trade and development aspects of insurance services and regulatory frameworks". – New York, Geneva, 2007. – P. 153 – 198.
18. Global insurance outlook 2014 // Ernst & Young Global Limited, 2014. – P. 78 [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-2014-global-insurance-outlook/\\$FILE/EY-2014-Global-insurance-outlook.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-2014-global-insurance-outlook/$FILE/EY-2014-Global-insurance-outlook.pdf)

ДАНІ ПРО АВТОРІВ

Лук'яненко Ірина Григорівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
вул. Сковороди, 2, м. Київ, 04655, Україна
e-mail: luk@kse.org.ua

Сінельнік Віктор Володимирович, аспірант,

Науково-дослідний фінансовий інститут Державної навчально-наукової установи «Академія фінансового управління»
вул. Дегтярівська, 38-44, м. Київ, 04119, Україна
e-mail: sinelnik_viktor@meta.ua

ДАННЫЕ ОБ АВТОРАХ

Лукьяненко Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой финансов
Национальный университет «Киево-Могилянская академия»

ул. Сковороды, 2, г. Киев, 04655, Украина

e-mail: luk@kse.org.ua

Синельник Виктор Владимирович, аспирант

Научно-исследовательский финансовый институт Государственного учебно-научного учреждения «Академия финансового управления»

ул. Дегтяревская, 38-44, г. Киев, 04119, Украина

e-mail: sinelnik_viktor@meta.ua

DATA ABOUT THE AUTHORS

Lukianenko Iryna Hryhorivna, Doctor of Science (Economics), Professor, Head of the Department of Finance,

National University of «Kyiv-Mohyla Academy»

2, Skovorody street, Kyiv, 04655, Ukraine

e-mail: luk@kse.org.ua

Sinelnik Viktor Volodymyrovych, postgraduate student

Scientific-research Financial Institute of the State educational and scientific institution "Academy of Financial Management"

38-44, Degtyarevskaya street, Kyiv, 04119, Ukraine

e-mail: sinelnik_viktor@meta.ua